

SIMBOL, SKUPEN VSEM SLOVENCEM

Pred planinskim domom na Kredarici je bila v ponedeljek, 7. avgusta letos, v okviru Aljaževih spominskih dnevo osrednja slovesnost, s katero je nekaj sto gornikov počastilo stoto obletnico, odkar na najvišji točki naše domovine, na vrhu Triglava, stoji Aljažev stolp, počastili pa so tudi 150. obletnico rojstva dovškega župnika **Jakoba Aljaža**. Slovesnost je bila sicer predvidevana ob Aljaževem stolpu, vendar se je kakšni dve uri pred napovedanim začetkom nad Triglavskim pogorjem razbesnelo neurje s sneženjem in sodro, ki je prve planince, namenjene na proslavo na vrh Triglava, ujelo na Malem Triglavu in so do kože premočeni prišli v planinsko kočjo Planiko na drugi strani gore. Potem ko sta oskrbnik Triglavskega doma na Kredarici **Janko Rekar** in dežurni meteorolog **Nejc Gartner** preostalim udeležencem slavja odsvetovala pot na vrh gore, so spominsko slovesnost opravili pred planinskim domom na Kredarici.

Med udeleženci so bili tudi predsednik Republike Slovenije **Milan Kučan** in predsednik Državnega zbora **Jožef Školč** ter poslanec in šef Slovenske ljudske stranke **Marjan Podobnik**.

Zbrane je najprej pozdravil predsednik Planinskega društva Ljubljana Matica **Marjan Oblak**, predsednik društva, ki oskrbuje Dom na Kredarici in Aljažev stolp (skupaj z zavarovalnico Triglav), nato pa še kranjskogorski župan **Jože Kotnik**. Predsednik države Milan Kučan je v pozdravnem nagovoru med drugim čestital Planinski zvezi Slovenije, ker ji je uspelo ohraniti slovenske gore Slovencem, ker je ohranjala izročilo Jakoba Aljaža in ker je s svojo dejavnostjo omogočila množicam ljudi dostop na naše gore. Organizaciji slovenskih planincev je zaželel, naj ostane zvesta svojemu vzorniku Jakobu Aljažu in naj ne zapluje v politične vode.

DVOJEN POMEN ALJAŽEVEGA DELA

Slavnostni govornik, predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar**, je dejal:

»Organizaciji so vedno dajali pečat ljudje, ki so razvijali planinsko misel in idejo, širili obzorja, premikali zakoreninjene meje možnega, tvegali v svojih odločitvah in dejanjih. Ker so znali preleti duha, energijo in voljo v dejanja, ki so krepila in širila organizacijo, so pustili za seboj trajne neizbrisne sledi svoje biti. Kadar planinci iščemo imena zaslužnih mož iz preteklosti, potem je med njimi gotovo Jakob Aljaž — župnik, skladatelj, strasten gornik, ki je med 37-letnim službovanjem na Dovjem odločilno začrtal smer gorniške zavesti takratnega Slovenskega planinskega društva.

Pomen Aljaževega življenjskega dela v gorah je dvojen. Na eni strani ga je k nekaterim dejanjem, tudi postavitvi stolpa vrh Triglava sodi mednje, vodila trdna vera in prepričanje v besede Piparjev, da je potrebno

ohraniti slovensko lice slovenskih gora. Na drugi strani pa je z za takratne razmere pravimi podvigi omogočal obisk gor širokim množicam in s tem odločilno podprl tisto usmeritev v Slovenskem planinskem društvu, ki je videla bodočnost tudi v razvoju množičnega obiska v gorah.

Planinske organizacije so v Evropi ustanavljali v drugi polovici 19. stoletja predvsem zaradi odkrivanja in raziskovanja gorskega sveta. Večina jih je ostala pri uresničevanju teh ciljev, nemška in kasneje avstrijska planinska organizacija pa sta sčasoma privzeli tudi povsem politične cilje — germanizacijo planinskega ozemlja. Nemška planinska zveza in Avstrijska planinska zveza sta, združeni v DÖAV, delovali na ozemlju takratne večnacionalne Avstroogrske. Društvena dejavnost je bila usmerjena na širjenje nemške lasti in oblasti. Med zavednimi planinci so v tistem času najbolj odmevale besede deželnega poslanca v dunajskem parlamentu **Dežmana** ob otvoritvi kočje, na mestu katere stoji danes Staničev dom: »In ti, očak Triglav, varuj s svojo roko našo nemško zemljo!« Če so mlade izobražence tudi pri nas navdihovali Rousseaujevi klici nazaj k naravi, pa je šele zavedanje o narodni ogroženosti prelilo kapljo čez rob in trdno zasidralo napore nekaj poskusom, da bi v deželi Kranjski dobili svoje planinsko društvo. Po ustanovitvi Slovenskega planinskega društva 1893. leta je bil eden od temeljnih ciljev postavljanje slovenskih napisov na poteh, gradnja koč in poti. Na Triglavu in v njegovem vznožju je pretežni del odgovornosti, da ostane Triglav slovenski, nosil Jakob Aljaž. Njemu ob boku moramo omeniti tudi dovške in mojstranske domačine, ki so mu pomagali izpeljati gradbene podvige, in seveda alpiniste, ki so v Severni triglavski steni plezali prvenstvene smeri.

SLOVENCİ V EVROPSKEM VRHU

Planinska organizacija je svoje delovanje vedno podrejala načelu, da morajo biti gore dostopne čimveč ljudem. Od tod izvira njena zraččenost s slovensko dušo in zavoljo tega uživamo planinci med ljudmi velik ugled. Če so še pred stotimi leti poimenovali avan-turiste ljudi, ki so ob koncu tedna hodili z nahrbtnikom in okovankami v gore in odkrivali nove kraje in predele, pa je danes hoja v gore navada in nuja mnogih.

Pravijo, da kar petina odraslih Slovencev občasno zaide v gore, planinska društva pa vključujejo v svojih vrstah štiri odstotke vsega prebivalstva, kar nas uvršča v evropski vrh. Temelji za tak razvoj množičnosti so bili postavljeni v začetnem obdobju delovanja Slovenskega planinskega društva. Jakob Aljaž je v besedah, še bolj pa z dejanji goreče podpiral takšno usmeritev. Pospeševal je turistiko s postavitvijo stolpa vrh Triglava, kočje in kapelice na Kredarici, Staničevega zavetišča pod vrhom Triglava, doma v Vratih,

Tominškove poti iz Vrat na Kredarico. Navsezadnje tudi njegova uglasbitev pesmi »Oj, Triglav, moj dom«, ki smo jo slovenski planinci privzeli za svojo himno, prispeva k širitvi gorniške misli in ideje.

Pretežni del dejanj, s katerimi se je Jakob Aljaž trajno zapisal v planinsko zgodovino, je povezanih s Triglavom. S tem je pripomogel, da se je Triglav kot simbol med Slovenci še utrdil. Pomeni nam simbol vzvišenosti, neuklonljivosti, ponosa in svobode. Triglav je eden od simbolov, ki so skupni Slovincem, razkropljenim po vsem svetu. Ne zgolj po imenu različnih društev, pač pa tudi po tem, da so marsikatera domotožna sanjarjenja povezana s Triglavom. Triglav je za mnoge pomenil in še pomeni prvi stik z gorskimi svetom. Neredko so to spomini na boleče mišice in ožuljene noge, ki pričajo, da je duša hotela več, kot je telo takrat zmoglo. Navkljub temu pa premnogim obiskovalcem Triglav tako zavda, da postanejo gore njihov način življenja. Zato ni naključje, da je že **Kugy** zapisal: »Triglav ni gora, Triglav je kraljestvo.«

Planinska organizacija ima zavoljo stoletnega uspešnega gospodarjenja z gorskim prostorom med ljudmi velik moralni ugled. To je naš neprecenljiv kapital, neizmerljiv ne z denarji in ne s formalnimi priznanji, ki smo jih prejeli. Za nas je to potencial, iz katerega črpamo voljo, moč in vztrajnost za naš napredek. Moralnega ugleda med stotisočimi Slovincem si planinska organizacija ni pridobila preko noči. Uživamo ga zato, ker smo se v stoletni zgodovini do narave zvečine obnašali spoštljivo. In — resnici na ljubo — to ni bilo težko tudi zato, ker smo imeli med seboj vedno ljudi, kot je bil župnik Jakob Aljaž.

Zato se danes ne spominjamo zgolj 100-letnega jubileja postavitve Aljaževega stolpa, pač pa celotnega Aljaževega dela v Triglavskem pogorju. In ob misli nanj lahko še kako pritrdimo pregovoru, da velika ladja reže globoke brazde.«

Aljaževa triglavska znamka, žigosana s priložnostnim poštnim žigom ob 100-letnici Aljaževega stolpa

PRILOŽNOSTNI POŠTNI ŽIG

Ob tej slovesnosti je sedanjí župnik na Dovjem **Franc Urbanija**, ki živi in dela v istem župnišču, v katerem je nekdaš Jakob Aljaž, v kapelici Marije Snežne na Kredarici daroval mašo, z njim pa je somaševal župnik iz Starega trga ob Kolpi **Jože Pavlakovič**: v najvišji slovenski kapeli sta skupaj maševala duhovnika čisto s severozahoda in čisto z jugovzhoda naše države.

Slovesnost so polepšali pevci škofjeloškega moškega kvarteta **Spev**, okrepljeni s Kranjskimi fanti, ki so kdovekolikč zapeli planinsko himno Oj, Triglav, moj dom Jakoba Aljaža, trije »triglavski poštarji«, **Franci Strupi** iz Kranja ter brata **Janko** in **Marko Kovačič** iz Bohinjske Bistrice, pa so letos izišlo Aljažovo triglavsko znamko (in seveda vse druge znamke in poštne pošiljke) žigosali s posebnim poštnim žigom, izdelanim in odobrenim posebej za to priložnost.

DELOVNA SKUPNOST PLANINSKIH ORGANIZACIJ ALPSKIH DEŽEL

PZS V NAJBOLJŠI DRUŽBI

JANKO MIRNIK

V vseh alpskih deželah se planinske organizacije spopadajo z enakimi problemi, kot so močno povečan obisk Alp, kapacitete in kvalitete koč in prenočišč, hrana, oskrba z vodo, problem odpadnih vod, odpadki, pota, vzgoja obiskovalcev gora, članstvo (pravice, ugodnosti, dolžnosti), mladina, alpinizem — šport, GRS, založništvo in še vrsta drugih skupnih problemov. V zvezi z nekaterimi od naštetih problemov nekatere zveze (DAV — Deutscher Alpenverein = Nemška planinska zveza, OEAV — Österreichischer Alpenverein = Avstrijska planinska zveza, AVS — Alpenverein Südtirol = Južnotirolska planinska zveza) že več let sodelujejo predvsem na področju evidence članstva in koč — pota, zadnje leto pa so se k sodelovanju priključile še SAC (Schweizer Alpen-Club = Švicarski Alpski klub), CAF (Club Alpin Français = Francoski Alpski klub) in CAI (Club Alpino Italiano = Italijanski

Alpski klub). Ob različnih mednarodnih srečanjih in prireditvah, kamor že nekaj let vabijo tudi PZS — naj omenim lansko srečanje oziroma mednarodni tabor predsednikov planinskih zvez v Kirgiziji in letošnji simpozij »Zaščita voda v gorah« v Innsbrucku ter ne nazadnje že tradicionalna Srečanja treh dežel — pa je prišlo do pobude, da bi ustanovili delovno skupnost planinskih zvez alpskih dežel.

Dne 14. julija letos je bil v Lienzu v Avstriji iniciativni sestanek za ustanovitev delovne skupnosti (DS) planinskih zvez alpskih dežel, na katerem je bila dogovorjena vsebina in pomen DS. Na tem sestanku so sodelovali visoki in najvišji predstavniki zvez: iz Nemčije (DAV) **Josef Klenner**, prvi predsednik, in **Alfred Sieger**, vodja pisarne, iz Avstrije (OEAV) **Christian Smeal**, prof. dr., prvi predsednik, iz Švice (SAC) **Claude Krieg**, centralni predsednik, iz Francije (CAF) **Fernand Fontfeyde**, predsednik, iz Italije (CAI) **Roberto de**